

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i produkter av vegetabiliskt och animaliskt ursprung

(KOM(2003) 117 slutlig – 2003/0052 (COD))

(2003/C 234/10)

Den 26 mars 2003 beslutade rådet att i enlighet med artiklarna 37, 95 och 152 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovan nämnda förslag.

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 27 juni 2003. Föredragande var Giacomina Cassina.

Vid sin 401:a plenarsession den 16 och 17 juli 2003 (sammanträdet den 16 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 110 röster för, 1 emot och 5 nedlagda röster.

1. Förslagets utgångspunkter och mål

1.1. Detta förslag till förordning har som främsta målsättning att minimera hälso- och miljörisker orsakade av bekämpningsmedel och att främja en harmonisering på EU-nivå av gränsvärden för resthalter för alla växtskyddsprodukter. Enligt gällande lagstiftning kan medlemsstaterna själva fastställa olika gränsvärden inom ramen för den nationella lagstiftningen.

1.2. Mot bakgrund av sjätte miljöhandlingsprogrammet bör detta förslag läsas också med tanke på kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén "Mot en temainriktad strategi för hållbar användning av bekämpningsmedel" ⁽¹⁾, som kommittén yttrat sig i huvudsak positivt om ⁽²⁾ och som innehåller en mer djupgående analys.

1.3. Enligt föreliggande förslag skall de fyra direktiv som för närvarande reglerar frågan på gemenskapsnivå ⁽³⁾ ersättas av en enda förordning. I sitt arbete har kommissionen tagit hänsyn till de problem som uppstått vid tillämpningen av dessa direktiv och till de förslag som har lagts fram i samband med den femte versionen av Förenklad lagstiftning för den inre marknaden (SLIM V). Kommissionen har också införlivat riktlinjerna från rådets möte (jordbruk) den 20 november 2001 och rådets möte (miljö) den 12 december 2001 samt Europaparlamentets resolution av den 30 maj 2002.

1.4. När det gäller tillämpningen av förordningen kommer kommissionen att ha ansvar för riskhanteringen i samband med användningen av bekämpningsmedel, och Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA), i samråd med sitt nätverk av experter i medlemsstaterna, kommer att ha en viktig roll genom att tillhandahålla den nödvändiga kunskapen för riskbedömningen. Myndigheten kommer också att utarbeta oberoende, vetenskapliga yttranden i de olika frågorna, i enlighet med vitboken om livsmedelssäkerhet ⁽⁴⁾.

1.5. Under övergångsperioden från det nuvarande förfarandet till det som fastställs i förordningen kommer uppgifter som ännu inte harmoniserats, vare sig det rör sig om befintliga eller nya substanser (för vilka gränsvärden hittills har fastställts på nationell nivå) att insamlas av EFSA, bedömas på grundval av säkerhetskriterier och fastställas som provisoriska gränsvärden för att därefter så småningom utvärderas var för sig med utgångspunkt i direktiv 91/414/EEG om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden. Detta direktiv kommer också fortsättningsvis att ligga till grund för gemenskapslagstiftningen, även om en uppdatering är planerad att äga rum inom kort.

1.5.1. När förslaget till förordning har godkänts kommer medlemsstaterna inte längre själva att få fastställa gränsvärden. Förslaget läggs i anslutning till den tidpunkt (senast 2004) då fler än 400 verksamma ämnen i växtskyddsprodukter kommer att dras in från marknaden i enlighet med gällande lagstiftning.

1.5.2. Förslaget öppnar för möjligheten att använda kontrollkriterier för att fastställa gränsvärden i speciella fall där det inte används godkända svårnedbrytbara ämnen som kan medföra problem med bekämpningsmedelsrester, eller när det gäller ämnen som fortfarande används för mindre betydelsefulla varor t.ex. kryddor.

⁽¹⁾ KOM(2002) 349 slutlig av den 1.7.2002.

⁽²⁾ EUT C 85, 28.4.2003.

⁽³⁾ Direktiven 76/895/EEG, 86/362/EEG, 86/363/EEG och 90/642/EEG.

⁽⁴⁾ KOM(1999) 719 slutlig, EESK:s yttrande nr 585 i EGT C 204, 18.7.2000.

1.5.3. Samtidigt måste hänsyn tas till bestämmelserna i kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om officiell kontroll av foder och livsmedel.

1.6. För att skydda konsumenterna i så stor utsträckning som möjligt används i hela förordningen ett standardgränsvärde: Resthalten får inte överstiga 0,01 mg/kg. Om detta standardgränsvärde skulle innebära en risk för konsumenternas säkerhet skall ett lägre gränsvärde fastställas.

1.7. Kommissionen anser att bestämmelserna i förslaget till förordning efter en övergångsperiod kommer att innebära ett stort steg framåt när det gäller att befästa och förenkla den gällande lagstiftningen, dels genom att undanröja icke-tarifära hinder för handelsutbytet inom inre marknaden eller med tredje land, dels genom sitt bidrag till hälsoskydd, djurskydd och miljöskydd.

2. Allmänna kommentarer

2.1. EESK anser att förslaget till en enda förordning som skulle ersätta de nuvarande fyra direktiven är ett viktigt bidrag till genomförandet av strategin för hållbar användning av bekämpningsmedel eftersom man i förordningen har lyckats ta hänsyn till både folkhälsa och växtskydd. Kommittén anser också att förordningen kan motverka en snedvridning av konkurrensen på inre marknaden.

2.2. Mot denna bakgrund vill kommittén ännu en gång uttrycka sitt principiella stöd för en hållbar användning av bekämpningsmedel, vilket innebär en minskning av användningen och riskerna i bruket av kemiska substanser inom jordbruket i syfte att i största möjliga utsträckning respektera de naturliga processer som styr jordbruksproduktionen. Kommittén stöder således denna gemenskaps-strategi. Förslaget till förordning innebär ett nödvändigt framsteg i harmoniseringsarbetet och för folkhälsan och ligger väl i linje med meddelandet "Mot en temainriktad strategi för hållbar användning av bekämpningsmedel" ⁽¹⁾. EESK noterar med tillfredsställelse att många punkter ur kommitténs yttrande i ärendet återfinns i föreliggande förslag.

2.3. EESK anser att den rättsliga grunden är relevant och väl vald (artikel 37.2 tredje stycket, artikel 95.1 samt artikel 152.4 b) och täcker de frågor som omfattas av förslaget.

Kommittén ser särskilt positivt på att förordningen är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater från den 1 januari 2005 för färska produkter och från och med den 1 juli 2005 för lagrade produkter.

2.4. I samband med dessa inledande, generella omdömen vill EESK framhålla, liksom i tidigare sammanhang, att en intelligent användning av växtskyddsmedel kan ha en stor roll att spela i ett brett spektrum av tillämpningar som i huvudsak berör jordbrukssektorn, först och främst för skydd av växter och vegetabiliska produkter (där växtskyddsmedel kan innebära avsevärda ekonomiska fördelar). Samtidigt anser kommittén att målet att byta ut dessa produkter mot andra, säkrare ämnen och metoder ⁽²⁾ bör eftersträvas på ett klart och konsekvent sätt inom ramen för den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

2.5. I linje med detta och med tanke på ämnets strategiska relevans vill EESK understryka vikten av att man anslår ekonomiska resurser och vetenskaplig kompetens i enlighet med sjätte ramprogrammet för forskning och utveckling, för att stödja forskningsprojekt på gemenskapsnivå i syfte att ta fram och främja användningen av alternativa substanser och produktionsmetoder som kan upprätthålla en hög skyddsnivå i odlingen men som samtidigt medför stora fördelar när det gäller respekten för miljön och folkhälsan i allmänhet.

2.6. Kommittén anser att större noggrannhet och ansvar i användningen av kemiska produkter inom gemenskapen skulle kunna utgöra en viktig riktpunkt för anslutningsländerna och i synnerhet för utvecklingsländerna, vars satsningar på att producera baslivsmedel som ett led i kampen mot svälten redan från början skulle kunna grunda sig på effektivast möjliga miljöskydd och hög hälsoskyddsnivå för djur och människor.

3. Särskilda kommentarer

3.1. EESK ser positivt på förslaget att fastställa ett standardgränsvärde på 0,01 mg/kg för resthalter. Detta gränsvärde används redan i fråga om barnmat, som av naturliga skäl måste uppfylla rigorösa krav enligt Vetenskapliga kommittén för livsmedel.

3.1.1. Även om det med dagens testmetoder inte går att fastställa ett nollvärde (vilket i princip vore önskvärt) bör man för vissa potentiellt farliga ämnen på ett tydligt sätt verka för en successiv sänkning av tröskelvärdet genom att konstant uppdatera analysmetoderna (något som i viss mån redan sker) på grundval av de tekniska och vetenskapliga framstegen och genom en konsekvent tillämpning av försiktighetsprincipen.

⁽¹⁾ KOM(2002) 349 slutlig av den 1.7.2002.

⁽²⁾ Se även yttrandet NAT/156, EUT C 85, 28.4.2003.

3.2. EESK önskar att EFSA:s verksamhet skall komma i gång så snart som möjligt så att en omfattande och representativ grund kan upprättas, under förutsättning att myndigheten får relevanta uppgifter i fråga om stöd och vetenskaplig samordning. I synnerhet hoppas EESK att EFSA skall prioritera frågan om bekämpningsmedel, även om myndigheten ännu inte fungerar fullt ut.

3.3. I tillämpningen av förslaget skall en rad beprövade förfaranden behållas, t.ex. kommittéförfarandet, vilket EESK uppskattar. Kommittén anser att dessa tillämpningsmekanismer, trots att de kan innebära ytterligare kostnader för vissa aktörer, innebär en stor förenkling i förhållande till den nuvarande lagstiftningen, vilket gynnar inre marknadens funktion.

3.4. EESK noterar med viss oro att medlemsstaterna själva skall sköta övervakningen, vilket skulle kunna leda till stora skillnader mellan olika stater, och hoppas att kommissionen kommer att tillhandahålla riktlinjer i syfte att undanröja denna risk. Det är särskilt viktigt att det finns tester för upptäckt av eventuell förekomst av de ämnen som just har strukits i enlighet med direktiv 91/414/EEG.

3.4.1. Medlemsstaterna bör dessutom vara skyldiga att uppvisa dokumentation på en hållbar avveckling av lagren för äldre produkter.

3.4.2. EESK anmodar kommissionen att genomföra informations- och utbildningsinsatser i samband med övergången mellan de två regelsystemen (sista halvåret 2003 och hela 2004). Detta skulle göra det möjligt för aktörerna på alla nivåer att anpassa sig till förändringarna i bestämmelserna.

3.4.3. Det är också viktigt att de nationella laboratorierna anpassar sina metoder och insamlingskriterier till den gemensamma referensramen.

3.5. Dessutom måste man fästa stor uppmärksamhet på säkerhetsvillkoren för de mest utsatta användarna (arbetstagarerna), på utbildningen av dem, på klarhet och tydlighet i produktmärkningen och på fastställandet av ansvaret på området. Dessa ämnen behandlas delvis i direktiv 91/414/EEG, men EESK vill understryka det stora behovet av att förstärka och justera direktivet mot bakgrund av påpekandena ovan.

3.6. Om förslagen i de två ovanstående punkterna genomförs måste man också fastställa ett sanktionssystem som är tydligt och öppet och som garanterar fasta och enhetliga regler i alla medlemsstater så att sanktionerna blir effektiva, proportionerliga och avskräckande, dock utan att öppna för ny snedvridning av konkurrensen.

3.7. För att övergången mellan tillfälliga gränsvärden och definitiva gränsvärden skall kunna ske så snabbt som möjligt måste, enligt kommitténs åsikt, föreliggande förordning antas samtidigt som direktiv 91/414/EEG revideras, med säkerställande av att samstämmighet råder mellan dem. EESK kommer att uppmärksamta granska förslaget till revidering, som bör presenteras under andra halvåret i år och som kommittén bör få tillfälle att yttra sig om.

3.8. Jordbruksprodukter som importeras till gemenskapen från tredje land skall uppfylla samma krav på hälsoskydd, kvalitet och livsmedelssäkerhet som gemenskapens produkter. Kommittén ställer sig därför tveksam till att det i artikel 29 (godkännande av import från tredje land) fastställs andra gränsvärden än de som gäller i gemenskapen med motiveringen att det finns skillnader i jordbruksdriften. Man kan bara tänka sig att tillämpa särskilda gränsvärden för importerade varor som inte produceras i EU.

3.9. De nya medlemsländerna måste respektera gemenskapslagstiftningen på området. De metoder och produkter som har använts hittills inom jordbruket i dessa länder skiljer sig dock i stor utsträckning från dem som har använts inom EU. EESK föreslår därför ett särskilt stöd till dessa länder (rådgivning och know-how) för att underlätta anpassningen till föreliggande förordning och till den temainriktade strategin för hållbar användning av bekämpningsmedel inom den fastställda tiden. EESK vill särskilt påpeka att det i Central- och Östeuropa finns mycket stora mängder omoderna bekämpningsmedel och bekämpningsmedel som inte längre kan användas. Det är nödvändigt att hjälpa de nya medlemsländerna att eliminera dessa produkter på ett hållbart sätt.

3.10. Som nämnts ovan anser EESK att förslaget till förordning också kan ha stor betydelse i förhållande till tredje land, i synnerhet utvecklingsländerna, och kommittén vill framhålla det initiativ rörande bekämpningsmedel som genomförts inom ramen för samarbetet med AVS-länderna som ett föredöme⁽¹⁾. Fler liknande initiativ bör utvecklas, med tillräcklig finansiering, även med andra partner, till exempel länderna i Medelhavsområdet och Mercosur.

⁽¹⁾ "Pesticides Initiative Programme (PIP)"; information om programmet finns på följande adress: www.coleacp.org

3.11. Kommissionen bör vid fastställandet av nya harmoniserade nivåer försöka ta hänsyn till nivåerna i Codex, i enlighet med de normer som WTO införde i slutet av 90-talet. Många av dem är inte godtagbara för gemenskapen, så det måste genomföras en noggrann granskning från fall till fall. Kom-

mittén vill betona att hänsynen till dessa internationella krav inte bör tvinga gemenskapen att rucka på sina kriterier och vill uppmana Europeiska kommissionen att verka för att säkerställa samma höga hälsoskyddsnivå som hittills.

Bryssel den 16 juli 2003.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Roger BRIESCH

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Hälso- och sjukvård"

(2003/C 234/11)

Den 21 januari 2003 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbete ett yttrande på eget initiativ om "Hälso- och sjukvård".

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för beredningen av ärendet, antog sitt yttrande den 30 juni 2003. Föredragande var Adrien Bedossa.

Vid sin 401:a plenarsession den 16 och 17 juli 2003 (sammanträdet den 16 juli) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 61 röster för, 5 röster emot och 6 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1. I Europeiska kommissionens meddelande från december 2001 ⁽¹⁾, till följd av ett initiativ som godkändes vid Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000, och i den preliminära rapporten som lades fram för Europeiska rådet 2002, tydliggörs ett av de största problemen – efter pensionsfrågan – när det gäller att bygga upp ett socialt Europa som lever upp till de värderingar som beskrivs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

1.1.1. Hälsan definieras ofta som en överordnad nyttighet i vårt samhälle. Detta konstaterande gäller både för den enskilda individen, för familjen och för varje enskild stat.

— Det är helt uppenbart att varje medborgare ser olika på detta begrepp, och att lösningarna i EU:s medlemsstater

ofta skiljer sig åt i fråga om både organisationen av vården och nivån på omhändertagandet.

— Det finns ett antal utmaningar som hela unionen står inför. Det krävs att man förstår dem väl för att kunna införa lämpliga gemensamma lösningar som respekterar den nuvarande mångfalden.

— Världshälsoorganisationens (WHO) definition ser hälsa som en helhet bestående av "fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande" för varje individ.

— Hälsa är inte bara en fråga om vård vid sjukdomar, utan måste mer allmänt innefatta förebyggande åtgärder (friskvård) och individuella och kollektiva insatser för att främja kunskap och miljö.

⁽¹⁾ KOM(2001) 723 slutlig: Hälso- och sjukvårdens och äldreomsorgens framtid: att garantera tillgänglighet, kvalitet och finansiell hållbarhet.

— Eftersom hälsan är ett överordnat mål kan den inte bara ses som en fråga om sociala utgifter och latenta ekonomiska problem.